

Motion till riksdagen 2023/24:2756

av Åsa Westlund m.fl. (S)

med anledning av prop. 2023/24:20 Bättre anpassad undervisningstid i grundskolan, specialskolan och sameskolan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska följa upp hur avskaffandet av elevens val påverkar kulturens och idrottens ställning i skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur skolans kulturuppsdrag kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Proposition 2023/24:20 föreslår ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att elevens val tas bort i grundskolan, specialskolan och sameskolan, vilket syftar till att frigöra undervisningstid till ämnen som behöver mer undervisningstid. Detta mot bakgrund av att Skolverket har gjort bedömningen att vissa ämnen i skolan har ett för omfattande centralt innehåll i förhållande till den undervisningstid som finns avsatt i timplanerna, vilket kan leda till stress för både elever och lärare samt att delar av innehållet kan prioriteras bort.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen genomförde en rad viktiga förändringar för att göra upp med otydliga kunskapskrav som införts av den moderatledda alliansregeringen. Vi förbättrade läroplanerna med mer fokus på faktakunskap och tydligare betygskriterier. Otydliga och svårtydda kurs- och ämnesplaner som försvårade lärarnas arbete omarbetades. Med nya kursplaner följer nu också ett behov av förändringar i timplanerna.

Socialdemokraterna anser att de föreslagna förändringarna av undervisningstiden är viktiga för att ge alla elever förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i skolan. Samtidigt ser vi att flera remissinstanser lyft befogade farhågor kring vilka effekter

avskaffandet av elevens val får för kulturen och idrotten i skolan. Flera remissinstanser pekar nämligen på att ett borttagande av elevens val kan skapa svårigheter för skolor med en profil- eller spetsinriktning. Ett stort antal remissinstanser avstyrker eller kritiserar förslaget, bl.a. Konstfack, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, Musikhögskolan i Malmö, Malmö universitet, Bildlärares Riksförening och Institutet för språk och folkminnen (Isof).

Musikhögskolan i Malmö framför att ett borttagande av elevens val minskar elevers möjligheter att möta olika estetiska verksamheter. Stockholms stad och Kungliga Musikaliska Akademien framför att det kan uppstå svårigheter för skolor med en profilinriktning om elevens val tas bort. Flera remissinstanser lyfter fram risker kopplat till de praktisk-estetiska ämnena om elevens val tas bort. Bildlärares Riksförening m.fl. pekar på försämrade möjligheter för elever att fördjupa sig i en rad ämnen.

En annan kritik som riktas mot förslaget, av exempelvis Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, är att tillräckligt underlag och granskning saknas av hur elevens val faktiskt används i dag. Kungliga Musikhögskolan i Stockholm pekar också på att elever som studerar musik i någon form av fördjupning behöver möjlighet att kontinuerligt öva för att utvecklas samt att detta ger en insikt och disciplin som skapar goda spridningseffekter till andra skolämnen. Konstfack menar att ett borttagande av elevens val dessutom minskar elevers möjligheter att möta olika estetiska verksamheter, vilket i förlängningen underminerar rekryteringsbasen till högskolestudier inom konstnärliga utbildningar. Kungliga Musikaliska Akademien spår sämre förutsättningar för den långsiktiga kompetensförsörjningen av svenska musiker samt en försvagad ställning för musik i samhället.

I dag är det många elever som inom ramen för elevens val väljer idrotts- och friluftaktiviteter. Avskaffandet av elevens val riskerar därmed också leda till att många elever får mer stillasittande tid i skolan och vardagen, vilket kan vara negativt för både hälsan och behovet av rörelse. Det finns dessutom skolor med särskild idrottsprofil, såsom exempelvis fotbollsprofil i grundskolan. Här finns farhågor om att möjligheten att profilera sig inom en idrott kommer att minska med borttagandet av elevens val.

Det är uppenbart att regeringen inte i tillräcklig utsträckning tagit hänsyn till farhågor och bristen på underlag som lyfts fram av en rad remissinstanser. Även om förändringar i tidsplanen är nödvändiga vill vi socialdemokrater värna skolans kulturuppdrag och möjligheten till rörelse. Estetiska ämnen behöver stärkas i skolan i stället för att försvagas. Därför måste regeringen nu ta kritiken på allvar och följa upp hur avskaffandet av elevens val påverkar kulturens ställning i skolan och möjligheten till idrott och rörelse. Regeringen ska också utreda hur skolans kulturuppdrag kan stärkas. Praktisk-estetiska ämnen är avgörande för att stärka både kulturen och elevernas kreativitet i skolan. I linje med detta föreslår vi socialdemokrater också att estetiska ämnen ska erbjudas alla gymnasieelever.

Åsa Westlund (S)

Linus Sköld (S)

Mats Wiking (S)

Caroline Helmersson Olsson (S)

Aylin Nouri (S)

Rose-Marie Carlsson (S)

Niklas Sigvardsson (S)